

Lapse jõustamine: nähes last kompetentse ja aktiivse osalejana.

Kogemus ja õppetunnid
asenduskodutöö praktikast

Ingrid Sindi
08,märtsil 2017
TLU Rakvere Kolledžis

-
- Põgus (tagasi)vaade asenduskodutööle
 - Teoreetiline arusaam
 - Hiljutisest projektist lähemalt
 - Kogemus, õppetunnid

Põgus tagasivaade asenduskodutööle

- Kõrged või uued teoreetilised arusaamad ei sobitu lastekodutöö argiellu
- Omamoodi kriis spetsialistide professionaalses teadmises
- Loomaks uut teadmist ja praktikat, vajadus reflekteerida (Fook, 2002, Fook ja Gardner, 2007), oma tööd mõtestada (Strömpl, 2015, vanEwijk, 2015)
- Etnograafiline uurimus (Kask, 2006, Kask2006a): suhe ja suhtlemisel põhinev lapsekeskne lähenemine (just kuulamise olulisus)
- Etnograafiline uurimus 2015: on keeruline siseneda lapse maailma

Teoreetiline arusaam

- Lapse kompetents ja laps aktiivse osalejana, seotuna arusaamaga sellest, et kes on laps ja kuidas laps sotsialiseerub
- Lapse osalemine
- Kes on haavatav laps

Lapse kompetents ja laps aktiivse osalejana: laps ja lapsepõlv

- **William Corsaro** (1997) käsitleb lapse sotsialiseerumisest
- Laps ei ole lihtsalt sotsialiseerimise objekt, vaid sotsiaalne toimija, kes vastavalt oma kogemustele, teadmistele, oskustele **tõlgendab** ümbritsevaid nähtusi ja sündmusi, teisi inimesi ja iseennast.
- St laps aktiivselt osaleb sotsiaalses elus, mida Corsaro nimetab kultuuri **interpreerivaks taasloomiseks**
- Laps ja lapsepõlv on mõjutatud ühiskonnast ja kultuurist, sh keelest ja argitegevustest

Kompetentne laps

- Arusaam lapsest kui aktiivsest osalejast ja sotsiaalse elu taasloojast on kooskõlas arusaamaga lapsest kui kompetentsest inimesest
- Mida tähendab lapse kompetents?

Uus arusaam lapsepõlvest

- Corsaro ja tema mõttekaaslaste (nt Allison James, Leena Alanen) töö tulemusena on uus arusaam lapsepõlvest
- Lapsepõlv kui aktiivne eluperiood ja laps kui subjekt siin ja praegu vs laps kui tuleviku täiskasvanu
- Seega muutuv lapse ja lapsepõlve käsitus: ebakompetentne laps vs kompetentne osalev laps

Uus arusaam lapsepõlvest ja lapse õigused

- LÕK (1989) kui pöördeline dokument lapse õiguste käsitlemisel
- LÕK kaudu on arusaam pädevamast ja aktiivsemast lapsest kandunud seadustesse ja poliitikatesse
- Just lapse osalemine ja lapse hääl kui innovatsioon
- Lapse õigused ja muutuv täiskasvanu roll: dialoog

Lapse haavatavuse küsimus

- Iga laps sünnib rikkana, täis arengupotentsiaale
- Täiskasvanutel kohustus võtta vastutus nende potentsiaalide väljaarendamise ees, sh eriti just haavatavas olus elavate laste puhul
- Kuidas ?
- Laste eemalejätmine laste kaitsmise põhjendusel (Fern, 2008, Lister, 2008)
- Lapse osalemist kindlustavad praktikad ja eetilised küsimused

Uuringu eesmärk ja protsess

- Eesmärgiks toetada lapse konfliktivaba identiteedi kujunemist ja teisalt arendada meetodit lapsega otseks individuaalseks tööks (Sindi ja Strömpl, 2016)
- Osalejateks ühe asenduskodu 8 teismelist
- Toimused individuaalsed vestluskohtumised ja lugude jutustamised, ühistegevused ja reflekteeriv rühmaintervjuu protsessist, aastal 2015
- Uuring oli osa etnograafilisest uurimusest asenduskodus

Kogemus ja õppetunnid

- On keeruline siseneda lapse maailma
 - suhtlemine ja suhtlemise eripära
- Lapsed reprodutseerisid osalemise tähendust
- Nägemus lapsest:
 - vastutustunne ja hirmud
 - patroniseeriv käitumine
- Võib olla keeruline teha (algatada) midagi, suhelda teemadel, mis lastele endile tähenduslik, samas lapsed huvitatud.

Lapsega suhtlemine ja osalemiseks tingimuste loomine

- Täiskasvanu roll lapsega suhtlemisel
- Ümberpositsioneerumine: luua lapsele positsioon, kus laps saab tunda end eksperdina ja samas täiskasvanu positsioon nõrgeneb
- Ümberpositsioneerumine ja seismine uuel pinnasel, sh võib olla just täiskasvanul stress

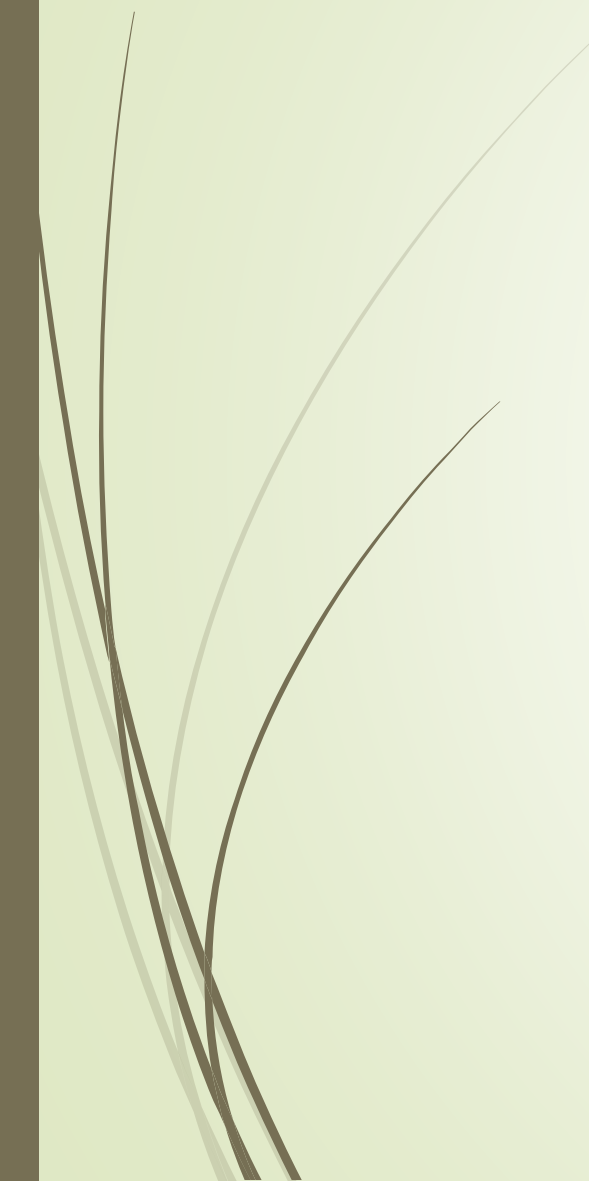

Lapse osalemisel /jõustamisel põhinevad praktikad: miks nii olulised?

- Lapse osalemise julgustamine on oluline nii lapse enda kui ka kogukonna / ühiskonna seisukohalt
 - lapse enda arengu ja sotsiaalse toimetuleku toetamine
 - laste kuulamine võimaldab paremaid otsuseid teha, kuna lapsed ise saavad täpsustada oma vajadusi ja soove
 - lapsed õpivad täiskasvanuks olemist, valmistudes aktiivseks kodanikuks täiskasvanuna
- Lapsed ei saa valida perekonda, kuhu sünnivad. Haavatavas olus elavate laste osalemine /jõustamine eriti oluline.

Täna väga tähelepanu eest!

Viidatud allikad:

- ▶ van Ewijk, H. (2015). Vajadus uuriva sotsiaaltöö spetsialisti järele. Sotsiaaltöö, nr 3.
- ▶ Fern, E. (2012). Child-Directed Social Work Practice: Findings from an Action Research Study Conducted in Iceland. British Journal of Social Work (2014) 44
- ▶ Fook, J. ja Gardner, F. (2007). Practising Critical Reflection. A Resource Handbook. Open University Press.
- ▶ Fook, J. (2002). Social work: Critical theory and practice. London: Sage.
- ▶ James, A., Jenks, C. and Prout, A. (1998). Theorizing Childhood. Polity Press.
- ▶ Corsaro, W. A. (1997). The Sociology of Childhood. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
- ▶ Kask, I. (2006a). Kui lapsekeskne on lastekodu? Sotsiaaltöö, 6.
- ▶ Kask, I. (2006). Lapsekeskse kontseptsiooni rakendamisest T.L. Lastekodu näitel. Magistritöö, TÜ
- ▶ Lister, R. (2008) Unpacking children's citizenship, teoses Invernizzi, A., Williams, J. M. (toim.) Children and Citizenship. Los Angeles: Sage Publications Ltd.
- ▶ Sindi, I. ja Strömpl, J. (2016). Asenduskodus elava lapse identiteedi kujunemise toetamine elulootöö meetodil. Sotsiaaltöö, nr 4.
- ▶ Strömpl, J. (2015). Sotsiaaltööuurimus – sild teaduse ja praktika vahel ning suurepärane õppimismeetod. Sotsiaaltöö, nr 3.
- ▶ ÜRO Lapse õiguste konventsioon. (1989).